

23. 7. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Příhláška nároku na náhradu nákladů řízení do insolvenčního řízení

Jedním z největších praktických problémů, se kterým se potýkají věřitelé při přihlašování svých pohledávek do insolvenčního řízení, je otázka, jak (a případně zda vůbec) přihlásit nepravomocně přiznaný nárok na náhradu nákladů nalézacího řízení. Většina věřitelů tento problém při zpracování své přihlášky řeší tak, že nárok přihlásí jako podmíněný, když ust. § 173 odst. 3 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) (dále také jako „insolvenční zákon“ nebo jen „InsZ“) výslovně umožňuje přihlásit i pohledávku vázanou na splnění podmínky. Jako podmínku věřitelé obvykle uvádí nabytí právní moci konkrétního rozhodnutí či uvádí obecněji úspěšné pravomocné skončení nalézacího řízení. Otázkou, zda je tato praxe správná, se v prvním čtvrtletí tohoto roku zabýval Nejvyšší soud v rozhodnutí sp. zn. 29 ICdo 62/2014 (dále také jen „Komentované rozhodnutí“). Představením a analýzou závěrů Nejvyššího soudu se zabývá tento článek.

Povaha nároku na náhradu nákladů řízení

Než přikročíme k analýze Komentovaného rozhodnutí, je na místě propedeuticky připomenout ustálený názor, a to jak doktríny, tak judikatury Nejvyššího soudu, ve věci povahy nároku na náhradu nákladů řízení. Nárok na náhradu nákladů řízení **má základ v procesním právu** a vzniká na základě pravomocného rozhodnutí, které má v tomto směru **konstitutivní povahu**.

Věc řešená NS v řízení sp. zn. 29 ICdo 62/2014

V projednávané věci přihlásil žalobce náklady nalézacího řízení jako pohledávku podmíněnou vázanou na právní moc elektronického platebního rozkazu obvodního soudu, neboť elektronický platební rozkaz v době podání přihlášky ještě nebyl v právní moci (což platilo i v době konání přezkumného jednání). Insolvenční správkyne tuto pohledávku popřela a věřiteli nezbylo než vyvolat incidenční spor na určení pravosti své pohledávky. Věc komplikovala též skutečnost, že elektronický platební rozkaz, jehož právní moc byla věřitelem určena jako odkládací podmínka, byl pro problémy s doručováním žalovanému zrušen a ve věci bylo následně rozhodnuto (včetně přiznání nároku na náhradu řízení) rozsudkem. Insolvenční soud dal za pravdu insolvenční správkyne a určovací žalobu na pravost pohledávky zamítl s odvoláním na konstitutivní povahu nároku vznikajícího až právní mocí rozhodnutí.

Vrchní soud v Olomouci (dále také jen jako „**Vrchní soud**“) jako soud odvolací však rozhodnutí

prvostupňového soudu změnil tak, že žalobě vyhověl. Vrchní soud své rozhodnutí založil mj. na skutečnosti, že v dané konkrétní věci bylo jako způsob řešení úpadku dlužníka zvoleno oddlužení, a je-li úpadek dlužníka řešen oddlužením, lze pokračovat v zahájeném soudním řízení a lze též podle Vrchního soudu důvodně očekávat, že rozhodnutí v této věci nabude právní moci, a tím vznikne právo na náhradu nákladů řízení, takže v posuzované věci šlo podle názoru Vrchního soudu ve smyslu ustanovení § 173 odst. 3 insolvenčního zákona o odkládací podmínku, a to podmínku možnou. S argumentem, že jelikož byl elektronický platební rozkaz zrušen, tak se podmínka stala nemožnou, se Vrchní soud vypořádal se stručným odůvodněním, že věřitel pouze nepřesně formuloval a fakticky ji ve skutečnosti vymezil tak, že podmínka bude splněna, až bude „*pravomocně skončeno nalézací řízení*“ (původně zahájené návrhem na vydání elektronického platebního rozkazu).

Již z výše provedeného stručného popisu řízení před soudy prvoinstančním a odvolacím je zřejmé, že problematika přihlašování podmíněných nároků na náhradu nákladů řízení do insolvenčního řízení nebyla doposud v soudní praxi řešena jednotně. Bylo nasnadě, že insolvenční správce podala dovolání a obrátila se na Nejvyšší soud s přílehlavou otázkou, zda je možné vázat přihlášku pohledávky do insolvenčního řízení, spočívající v nároku na náhradu nákladů nalézacího řízení, na odkládací podmínku úspěšného pravomocného skončení nalézacího řízení, a to bez ohledu na způsob řešení úpadku dlužníka.

Nejvyšší soud vyslovil (odvážný) závěr, že **před právní mocí rozhodnutí, kterým soud přizná účastníku občanského soudního řízení nárok na náhradu nákladů řízení (před okamžikem vzniku nároku na náhradu nákladů řízení), nelze takový nárok přihlásit do insolvenčního řízení, a to ani jako pohledávku vázanou na splnění odkládací podmínky**. Nejvyšší soud nejprve uzavřel, že není pochyb o tom, že žalobcem uplatněná pohledávka není pohledávkou vázanou na splnění odkládací podmínky sjednané (coby vedlejší ujednání právního jednání) mezi věřitelem a dlužníkem ve smlouvě (z níž vzešla pohledávka, jejímž příslušenstvím je zkoumaný nárok na náhradu nákladů řízení), ani jinde, a dále zkoumal, zda je nárok na náhradu nákladů občanského soudního řízení konstruován jako pohledávka vázaná na splnění odkládací podmínky zákonem. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že to, co žalobce (a po něm chybně i Vrchní soud v Olomouci) formuloval jako odkládací podmínku (tj. „úspěch ve sporu“), na jejíž splnění je vázán vznik pohledávky z titulu náhrady nákladů řízení, je **ve skutečnosti nikoliv podmínkou, ale jedním z předpokladů vzniku nároku** na náhradu nákladů řízení, tj. jedním předpokladem existence pohledávky. Nejvyšší soud zdůraznil, že v občanském soudním řízení platí zásada, že náklady řízení, které vznikají účastníku, si každý účastník platí ze svého a **ani úspěch ve sporu nevede bez dalšího ke vzniku pohledávky** z titulu náhrady nákladů řízení. Bez zřetele k tomu, jak soud rozhodne o věci samé, nárok na náhradu nákladů řízení vznikne až pravomocným rozhodnutím, jímž jej soud přizná. **Nárok na náhradu nákladů řízení tak v žádné fázi své existence nemá povahu pohledávky vázané na splnění odkládací podmínky. Teprve rozhodnutím soudu o přiznání náhrady nákladů řízení dle § 151 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu vzniká jednomu z účastníků proti druhému pohledávka.**

Nejvyšší soud shledal zbytečným zabývat se dále otázkou, zda lze v souladu s ustanovením § 198 odst. 2 InsZ posuzovat jako přípustnou změnu důvodů vzniku pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení, je-li pohledávka přihlášená do insolvenčního řízení jako vázaná na podmínku právní moci konkrétního soudního rozhodnutí v incidenčním řízení uplatněna jako pohledávka vázaná na podmínku úspěšného pravomocného skončení nalézacího řízení, když takovouto pohledávku nelze do insolvenčního řízení přihlásit lhostejno na formulaci podmínky v přihlášce

Cui bono, Nejvyšší soude?

Se závěry Nejvyššího soudu v otázce procesního základu nároku na náhradu nákladů řízení a v otázce konstitutivní povahy rozhodnutí, které takové náklady přiznává, lze v obecné rovině

polemizovat těžko, když tyto závěry stojí na doktrinálním základě. Avšak klademe si otázku, zda podaný výklad nepopírá smysl a význam § 173 InsZ a zda tento výklad v kontextu insolvenčního práva nepřekračuje ústavní meze interpretace právních norem. Ústavní soud ve své judikatuře mnohokrát zopakoval, že obecným soudům nelze v řešení sporných případů tolerovat příliš formalistický postup za použití v podstatě sofistického odůvodňování zřejmě nespravedlnosti.[1] Mezi základní zásady ovládající insolvenční řízení patří to, že insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů a dále to, že nelze práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení omezit rozhodnutím insolvenčního soudu. V důsledku rozhodovací praxe budou „trestáni“ věřitelé, kteří mají za dlužníkem existující pohledávku a z důvodu snížené platební morálky dlužníka řádně iniciovali nalézací řízení a dokonce jim soud již - byť nepravomocně - vyhověl. Konstrukce druhů pohledávek, které se neuspokojují v insolvenčním řízení, přitom nemusí být ani v zájmu insolvenčního dlužníka.

Jelikož nelze předpokládat změnu judikatorního trendu, dovolujeme si apelovat na zákonodárce, aby insolvenční zákon novelizoval v tom směru, aby se soudem nepravomocně přiznané nároky na náhradu nákladů řízení považovaly výhradně pro účely insolvenčního řízení za podmíněné pohledávky.

Mgr. Aleš Hradil,
advokátní koncipient

Mgr. David Urbanec,
advokát a partner

[DUNOVSKÁ & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář](#)

Palác Archa
Na Poříčí 1046/24
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 774 000
Fax.: +420 221 774 555
e-mail: office@dunovska.cz

-----
[1] Srov. např. nálezy ÚS sp. zn. Pl. ÚS 21/96, sp. zn. Pl. ÚS 19/98, sp. zn. I. ÚS 2736/07 či sp. zn. I. ÚS 2232/07.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční - judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)